

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่*

Educational Management for Students Identity Development in the Higher Education Institutions of Monks, Chiang Mai Province

¹พระธนบดี ปรมธากุล, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และ ชรินทร์ มั่งคั่ง

¹Phra Tanabordee Parametakun, Chetthapoom Wannapaisan

and Charin Mangkhang

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: tanabordee2529@gmail.com



บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 3 รูป และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 3 รูป และจากแบบสอบถามซึ่งจัดเก็บจากพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 100 รูป วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแสดงเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. อัตลักษณ์พระนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มี 6 ประการ 1) นาคเรพ 2) รู้เท่าทันโลก 3) มีภาวะผู้นำ 4) มีจิตอาสา 5) พัฒนาตนเอง 6) พัฒนาชุมชน และสังคม 2. แนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 2.1) ระดับการส่งเสริมอัตลักษณ์ที่ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาจารย์ผู้สอน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านวิธีการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านสถานที่ศึกษา และบรรยากาศแวดล้อม และ 6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา ซึ่งทั้ง 6 ด้านมีผลรวมเฉลี่ยรวมในการส่งเสริมระดับ ปฏิบัติมาก 2.2) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ มีแนวทางดังนี้ 1) พัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และมีมีคุณธรรม จริยธรรม และดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) การออกแบบหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า 3) การจัดการเรียนรู้เน้นการสอนแบบความรู้ คุณธรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 4) นวัตกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นการใช้สื่อดิจิทัล และการสืบค้นด้วยระบบออนไลน์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล 5) การจัดสถานที่และบรรยากาศแวดล้อม มุ่งเน้นให้เกิดอุทยานการเรียนรู้และเชื่อมโยงการเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่อยู่ในสภาพ



จริง 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นคุณลักษณะความรับผิดชอบสังคมและความเป็นพลเมืองสาธารณะตามแนวคิดพุทธศาสตร์

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; ส่งเสริมอัตลักษณ์; พระนิสิตนักศึกษา; สถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate the student monk identities in monastic higher education institutions in Chiang Mai; and 2) to explore the educational management guidelines for promoting student monk identities in monastic higher educational institutions in Chiang Mai Province. The study employed a mixed- method approach, with three administrators from Mahachulalongkornrajavidyalaya University's Chiang Mai campus and three from Mahamakut Buddhist University participating in an interview. A questionnaire was also used to collect data from 100 student monks from monastic higher education institutions who were chosen by simple random sampling. The quantitative data were analyzed using percentages, means, and standard deviations, while the qualitative data were analyzed using the descriptive approach.

From the study, the results are found as follows: 1. The student monk identities in monastic higher education institutions in Chiang Mai should possess the following quality: (1) respectable posture; (2) current world events awareness; (3) leadership skills; (4) volunteer spirit; (5) self-improvement; and (6) community and social development. 2. The educational management guidelines for promoting student monk identities in monastic higher educational institutions in Chiang Mai Province found as follows: (2.1) The level of identity promotion achieved through the educational management process in all six aspects are: (1) lecturers; (2) curriculum; (3) instructional methods; (4) instructional media; (5) venue and environment; and (6) student monk activities; all of these six aspects have a high level of promotion, (2.2) The educational management guidelines for promoting identities are as follows: (1) the development of lecturers' knowledge and comprehension of the university's identity, as well as their morality, ethics, and ability to set a positive example; (2) The design of curriculum to emphasize the practice of tranquil meditation as well as social change so that students can live in society in a meaningful way; (3) The learning management that focuses on knowledge and morality and is practical; (4) The educational innovation that fosters digital citizenship by focusing on the use of digital media and online retrieval; (5) The arrangement of the venue and environment that supports learning parks and connects learning to real-world phenomena; and (6) The learning arrangement that emphasizes social responsibility and public citizenship based on Buddhist ethics.

Keywords: Educational Management; Identity Promotion; Student Monks; Monastic Higher Education Institutions

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษา อัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและ ชีตความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดัน ภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคม คุณธรรม จริยธรรม (Office of the Education Council, 2017) และตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ได้ประกาศมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตาม การกิจของอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สอดคล้องกับมาตรฐานการ อุดมศึกษาพ.ศ. 2561 ในมาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการ เรียนรู้ การวิจัย หรือการบริการวิชาการที่นำไปสู่การสืบสาน การสร้างความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพและ อัตลักษณ์ของประเภทสถาบัน ผลลัพธ์ของการจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความ เป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment, 2019)

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้มีพันธกิจดังนี้ พันธกิจที่ 1 ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: Hed) โดยใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบูรณาการในการกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ให้การศึกษเป็นเครื่องมือกลไกในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (เมืองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ มีคุณลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ เมืองค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีทักษะการดำรงชีวิต) และมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามนวนลักษณ์ของบัณฑิต 9 ประการคือ 1) มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส M = Morally 2) รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม A = Awareness 3) มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อ พระพุทธศาสนา H = Helpfulness 4) มีความสามารถและทักษะด้านภาษา A = Ability 5) ใฝ่รู้ใฝ่คิด C = Curiosity 6) รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม H = Hospitality 7) มีโลกทัศน์กว้างไกล U = Universality 8) เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา L = Leadership 9) มีศักยภาพพร้อมที่จะใช้และพัฒนานวัตกรรม A = Aspiration พันธกิจที่ 2 วิจัยและพัฒนา พันธกิจที่ 3 ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม พันธกิจที่ 4 ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus, 2020) และในส่วนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้มีพันธกิจดังนี้ พันธกิจที่ 1 ผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนา ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย และกระจาย โอกาสให้พระภิกษุสามเณร คฤหัสถ์ และผู้สนใจมีโอกาสศึกษามากขึ้น พันธกิจที่ 2 วิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนาใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของ

ประเทศ และเผยแพร่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัย พันธกิจที่ 3 บริการวิชาการ สร้างเสริมให้บริการวิชาการแก่สังคม ชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างสันติสุขให้เกิดในสังคม ชุมชนและท้องถิ่น สามารถขึ้นนำสังคม และยุติข้อขัดแย้งในหลักวิชาการพระพุทธศาสนา และจริยธรรม พันธกิจที่ 4 ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้มหาวิทยาลัย เป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น รวมทั้งสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม (Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, 2020)

บทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ นิสิตต้นแบบเป็นการแสดงบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะปฏิบัติตนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 6 ประการ คือ 1) ด้านเผยแผ่ นิสิตต้นแบบได้ปฏิบัติตนเหมาะสมตามสมณสาธูป เป็นพระนักเผยแผ่ธรรมสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาชุมชน 2) ด้านสาธารณสงเคราะห์ให้การสงเคราะห์ประโยชน์สุขแก่ชุมชน เช่น การใช้พื้นที่ธรณีสัณฐานสร้างกาดมั่วคว้งแลงเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ฯลฯ 3) ด้านศึกษาสงเคราะห์ การสนับสนุน ส่งเสริมพระสงฆ์สามเณรในการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม 4) ด้านปกครอง ความเป็นผู้นำและนักพัฒนาทั้ง ศาสนสมบัติภายในวัด คณะสงฆ์และชุมชน 5) ด้านศาสนศึกษาบูรณะศาสนสมบัติที่เป็นแหล่งความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อและการสร้างความสามัคคีในชุมชน (6) ด้านสาธารณูปการ การก่อสร้างศาสนสถานเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการวัด อีกทั้งเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์ศาสนสถานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น (Sripraschayanon, Phra Maha Phanuwat Pathipanamethi, and Upasod, 2019) และปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่วัดกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2562 เนื่องจากต้องพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลก และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา (Government Gazette, 2562) และการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและภาคประชาสังคมที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม เป้าหมายให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (Mangkhang, 2017)

ดังนั้น อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการกำหนด “ความเหมือน” และ “ความแตกต่าง” ระหว่างคนหรือสิ่งของ ความเหมือน และความแตกต่างเป็นเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (Brown, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ (Jantanukul, 2018) ที่ว่าอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความเหมือนและมีความแตกต่างกัน จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ และการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย งานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยภาคสนาม (Field Research) ดำเนินการด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา สุภชาติ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการผลิตบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ประมวลอัตลักษณ์ของทั้งสองมหาวิทยาลัยสงฆ์ และการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ในการส่งเสริมลักษณะของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ และนำมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของคำถามที่ใช้ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อนำมาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาแก้ไขปรับปรุง และพิมพ์เป็นสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จำนวน 30 รูป เพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อ และแต่ละส่วนของแบบสอบถามสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการ และคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากนั้นจึงนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.982 ซึ่งไม่น้อยกว่า 0.80 ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Wannapaisan, C., 2017)

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการใช้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 3 รูป และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 3 รูป ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ได้จากการเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์จำนวน 6 รูป และใช้แบบสอบถาม ซึ่งจัดเก็บจากกลุ่มตัวอย่างพระนิสิตนักศึกษา ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากพระนิสิตนักศึกษาที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 รูป

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้วิธีนำคำตอบมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยแสดงเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยวิธีพรรณนา (Descriptive Method)

ขั้นตอนที่ 6 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล แล้วนำเสนอ “แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่” เพื่อนำไปใช้กับพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1.1 ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ (n=100)
สถานภาพในวัด	
พระลูกวัด	91.00
เจ้าอาวาส	3.00
รักษาการเจ้าอาวาส	3.00
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	2.00
รองเจ้าอาวาส	1.00
อายุ	
อายุ 20 – 25 ปี	66.00
ต่ำกว่า 20 ปี	12.00
อายุ 26 – 30 ปี	8.00
อายุ 40 ปีขึ้นไป	7.00
อายุ 31 – 35 ปี	4.00
อายุ 36 – 40 ปี	3.00
พรรษา	
น้อยกว่า 5 พรรษา	54.00
5 – 9 พรรษา	37.00
10 – 14 พรรษา	6.00
15 – 19 พรรษา	1.00
20 – 25 พรรษา	1.00
มากกว่า 25 พรรษา	1.00
สถาบันที่ศึกษา	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	50.00
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา	50.00
สาขาวิชาที่ศึกษา	
พระพุทธศาสนา/พุทธศาสตร์	20.00
รัฐศาสตร์/การปกครอง	19.00

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ (n=100)
การสอนภาษาอังกฤษ	15.00
พุทธศิลปกรรม	11.00
ภาษาอังกฤษ	10.00
การสอนภาษาไทย	8.00
สังคมศึกษา/การสอนสังคมศึกษา	7.00
ภาษาบาลี	6.00
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	3.00
ปรัชญา	1.00
ชั้นปีที่ศึกษา	
ชั้นปีที่ 1	25.00
ชั้นปีที่ 2	25.00
ชั้นปีที่ 3	20.00
ชั้นปีที่ 4	18.00
ชั้นปีที่ 5	12.00

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการส่งเสริมแนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษา พบว่า

1) ด้านอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.65$) 2) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.65$) 3) ด้านวิธีการสอน ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.72$) 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.72$) 5) ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.79$) และ 6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.77$) ซึ่งทั้ง 6 ด้านมีผลรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มีการปฏิบัติมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์สรุปได้ 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) ด้านอาจารย์ผู้สอน สถาบันการศึกษาได้พัฒนาผู้สอนเกี่ยวกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6 ประการ ที่ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม โดยได้ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองมีความเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

2) ด้านหลักสูตร สถาบันการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อมุ่งพัฒนาพระนิสิตนักศึกษาให้เกิดความถ่อมถ่อมในด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยเพิ่มทักษะวิชาชีพ สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นประโยชน์เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

3) ด้านวิธีการสอน สถาบันการศึกษาได้เน้นการสอนแบบลงมือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และเน้นการมีส่วนร่วมให้กับพระนิสิตนักศึกษา โดยใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษาเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา

4) ด้านสื่อการเรียนการสอน สถาบันการศึกษาได้จัดทรัพยากรอำนวยความสะดวกในเรื่องสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัล ตำราเรียนออนไลน์ และแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัย โดยเน้นการใช้สื่อการเรียนการสอนส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

5) ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม คูแลสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น ให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้นอกสถานที่ โดยมีสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมที่ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่คิด

6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา สถาบันการศึกษาได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับพระนิสิตนักศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการทำวิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ พระพุทธศาสนาใหม่ ๆ เพื่อต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ ผ่านกิจกรรมภาคสนาม เพื่อให้พระนิสิตนักศึกษารู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีโลกทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และปรับประยุกต์มาให้ได้จริง สามารถดำรงตนให้เป็นທີ່เลื่อมใสของบุคคล ชุมชน สังคมได้

ส่วนที่ 2 สถานภาพของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระภิกษุทุกรูป และจบการศึกษา ด้านสามัญ ระดับปริญญาเอก 5 ท่าน และจบการศึกษาระดับปริญญาโท 1 ท่าน ด้านธรรม จบการศึกษา นักธรรมชั้นเอก ทั้ง 6 ท่าน ด้านบาลีจบการศึกษา เปรียญธรรม 3 – เปรียญธรรม 9 มีประสบการณ์บริหารตั้งแต่ 1 ปี – 16 ปี และดำรงตำแหน่งทางวิชาการจำนวน 3 ท่าน

ส่วนที่ 3 ความพร้อมในการจัดการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. บริบทและ อัตลักษณ์พระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1.1 บริบท พระนิสิตนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาเป็นผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อได้เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ก็เหมือนกับได้โอกาส ซึ่งมีอยู่หลายประเภท ได้แก่ ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายจากปริยัติสามัญ ผู้ศึกษาที่จบตรงจากการศึกษาของคณะสงฆ์นักธรรม บาลี เป็นต้น รวมถึงการมีพื้นฐาน ประสบการณ์ ความรู้ อายุ ภาษา ประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แล้วเข้ามาศึกษาต่อระดับปริญญาตรี โดยการศึกษาเรียนรู้โลกและการปรับตัวกับกรอบพระธรรมวินัย กฎพระสงฆ์ และกฎหมายบ้านเมือง

1.2 อัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้จากสังเคราะห์ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยสงฆ์ มี 6 ประการ ได้แก่ 1) นำเคารพ 2) รู้เท่าทันโลก 3) มีภาวะผู้นำ 4) มีจิตอาสา 5) พัฒนาตนเอง 6) พัฒนาชุมชน และสังคม

2. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ด้านอาจารย์ผู้สอน ทุกหลักสูตรจะต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตร และต้องเข้าใจบริบทและอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาพระนิสิตนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนยังต้องมีความรู้และเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนเองเป็นผู้สอนมีจริยวัตรที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับพระนิสิตนักศึกษาได้ รวมถึง

การมีกระบวนการในการถ่ายทอดที่ดี เพื่อให้พระนิสิตนักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุด รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล ในศาสตร์สาขาที่ตนเองศึกษา

2.2 ด้านหลักสูตร ให้มีสาขาวิชาที่หลากหลาย ทั้งวิชาทางด้านพระพุทธศาสนาและวิชาชีพ เช่น วิชาชีพครู เป็นต้น แต่ทุกหลักสูตรจะต้องมีการเรียนวิชาพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาที่เป็นข้อสอบกลางจำนวน 10 รายวิชา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์รวมถึงมีวิชาเลือกเสรี โดยมีการจัดรายวิชาบังคับให้เลือก เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการบุคลากร พระนิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรู้เรื่องของพระพุทธศาสนาอย่างลุ่มลึก และ รู้ศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างกว้างไกล เมื่อศึกษาจบกระบวนการแล้ว ให้รู้ว่าตนเองเชี่ยวชาญเรื่องใด มีทักษะ เฉพาะด้าน และปรับตัวกับโลกและสังคมได้

2.3 ด้านวิธีการสอน พัฒนารูปแบบการสอนของบุคลากร หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ 6 ประการ ให้แก่อาจารย์ผู้สอนและประยุกต์ตามสาขาที่ตนเชี่ยวชาญ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในโลกปัจจุบัน

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีห้องสมุดประจำมหาวิทยาลัยให้เข้าถึงการศึกษาค้นคว้า โดยมีสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ

2.5 ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม สถาบันการศึกษาอยู่ในบรรยากาศประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นล้านนา อยู่ในศาสนสถาน มีผลทำให้พระนิสิตนักศึกษาต้องสำรวมระวังกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย และน่าเลื่อมใส

2.6 ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา มีการอบรมอัตลักษณ์ 6 ประการ แก่พระนิสิตนักศึกษา ในงานปฐมนิเทศ ก่อนเข้ามศึกษา กิจกรรมไหว้ครู เพื่อสร้างจิตสำนึก รวมทั้งกิจกรรมแนะแนวอาชีพให้แก่พระนิสิตนักศึกษา และให้พระนิสิตนักศึกษาได้ออกพื้นที่เพื่อสร้างสาธารณะประโยชน์ให้แก่สังคมและชุมชน มีชมรมให้พระนิสิตนักศึกษาต้องเข้าร่วม เช่น ชมรมจิตอาสาของพระนิสิตปกากะญอ ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีล้านนา โดยสอนอักษรล้านนา เป็นต้น ชมรมรักห้องสมุด โดยจะส่งเสริมเรื่องของการอ่าน และการใฝ่รู้ใฝ่คิดของพระนิสิตนักศึกษา ชมรม Monk Chat ที่ช่วยฝึกฝนภาษาต่างประเทศให้กับพระนิสิตนักศึกษา ชมรมพุทธศิลปกรรม โดยจะไปช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานตามวัดต่าง ๆ

3. ความพร้อมและความเข้าใจในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของบุคลากรในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

3.1 บุคลากรสายวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน โดยจะมีการอบรมอัตลักษณ์ 6 ประการ ให้กับบุคลากร

3.2 บุคลากรสายสนับสนุน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในส่วนต่าง ๆ เช่น การเงิน ทะเบียน และสถิติ เป็นต้น โดยจะมีการอบรมอัตลักษณ์ 6 ประการเพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรและเพื่อพัฒนาพระนิสิตนักศึกษาให้เกิดอัตลักษณ์ 6 ประการขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ตัวพระนิสิตเองต้องมุ่งพัฒนาตนเอง วัดที่พระนิสิตพักอาศัยก็มีส่วนในการช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์ให้กับพระนิสิตนักศึกษา เช่น วัดมีการให้ทำกิจวัตรสวดมนต์ การอบรมประชาชน เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะเพื่อให้การจัดการศึกษาได้ส่งเสริมอัตลักษณ์ให้แก่พระนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

5.1 หลักสูตรจะต้องไม่ทิ้งพื้นฐานของวิชาทางพระพุทธศาสนา

5.2 อาจารย์ รับประทานอาหารเป็นหลัก หรือผู้ที่เคยผ่านการบวชเรียน และควรพัฒนาเรื่องของจิตอาสา

5.3 มหาวิทยาลัยต้องวิเคราะห์ศักยภาพของพระนิสิตนักศึกษาและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมแก่ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

5.4 เน้นประสบการณ์จริงของผู้เรียนที่เกิดจากการลงพื้นที่จริง

5.5 คุณภาพของพระนิสิตนักศึกษาที่จะสนองงานคณะสงฆ์ได้ สังคมได้รับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยผ่านพระนิสิตนักศึกษา

5.6 ควรมีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ในการสร้างสุขภาวะต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางจิตใจ

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 1 อัตลักษณ์พระนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

อัตลักษณ์พระนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มี 6 ประการ ดังนี้

1) นำเคารพ ได้แก่ การนุ่งห่มผ้าเรียบร้อยเป็นปริณทล หรือห่มปิดไหล่ทั้งสองข้าง กิริยาสำรวมเหมาะสมกับสมณสาธูป การเว้นจากวจีทุจริต 4 อย่าง มีสติสำรวมอินทรีย์

2) รู้เท่าทันโลก ได้แก่ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เหตุการณ์บ้านเมือง การศึกษา เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ

3) มีภาวะผู้นำ ได้แก่ มีความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สามารถเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญาให้กับองค์กร สังคม และชุมชนที่ตนเองอาศัยได้

4) มีจิตอาสา ได้แก่ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา

5) พัฒนาตนเอง ได้แก่ มีการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ มีทั้งความรู้ คู่คุณธรรม เก่ง ดี และมีความสุข

6) พัฒนาชุมชน และสังคม ได้แก่ นำองค์ความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหา และพัฒนาชุมชน สังคมที่ตนอาศัย ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการวิจัย

ทั้งนี้ อัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปปรับใช้กับการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขององค์กรทางการศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า อัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีระดับการปฏิบัติมาก แต่อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากพระนิสิตนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์จะต้องมีความเข้าใจ และรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจถึงสถานภาพ บทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมและมีทัศนคติที่จะพัฒนาตนเองตามมาตรฐานของสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน และจุฑาเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ไว้ว่า เป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตน การยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่ และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะเดียวกันก็เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนตามที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดและรับรู้ลักษณะความรู้ ความสามารถ ความต้องการของตนได้ สอดคล้องกับสังคมและคนรอบข้าง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองที่สามารถทำทุกอย่างได้ดีตามมาตรฐานตนเองและสังคมไปพร้อมกัน (Bhanthumnavin, and Bhanthumnavin, 1995) ดังนั้นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการสร้าง อัตลักษณ์ส่วนมากเกิดขึ้นในบริบทของนักศึกษาที่แตกต่างกันในวิทยาเขต เช่น วิธีการสร้างองค์กรนักศึกษา และการดึงดูดนักศึกษา ตลอดจนประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถาบัน องค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนา อัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในวิทยาเขตส่วนใหญ่คือกระบวนการของนักเรียนเรียนรู้วิธีสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของตนกับของผู้อื่น (Kegan, 1982, 1994; Kroger, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ (Torres, Jones, and Renn, 2009) การพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน จะต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีที่บุคคลและสภาพแวดล้อมมีปฏิสัมพันธ์ในการสร้างสังคมของทั้งหมดหมู่เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยมีอัตลักษณ์ที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) นาคเรพ 2) รู้เท่าทันโลก 3) มีภาวะผู้นำ 4) มีจิตอาสา 5) พัฒนาตนเอง 6) พัฒนาชุมชน และสังคม เนื่องจากความพร้อมในบริบทที่มุ่งเน้น ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีควบคู่ไปกับการให้โอกาสทางการศึกษา และอัตลักษณ์ที่เกิดจากแนวทางการจัดการศึกษา จำแนกเป็น 6 ประเด็นดังนี้ 1) ด้านอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนมีความสำคัญ ทุกหลักสูตรจะต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตร ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในแต่ละรายวิชา รวมถึงการกำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาพระนิสิตนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนยังต้องมีความรู้และเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนเองเป็นผู้สอนมีจริยวัตรที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับพระนิสิตนักศึกษาได้ รวมถึงการมีกระบวนการในการถ่ายทอดที่ดี เพื่อให้พระนิสิตนักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุด รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล ในศาสตร์สาขาที่ตนเองศึกษา 2) ด้านหลักสูตร มีหลากหลายสาขาวิชา ทั้งวิชาทางด้านพระพุทธศาสนาและวิชาชีพ เช่น วิชาชีพครู เป็นต้น แต่ทุกหลักสูตรจะต้องมีการเรียนวิชาพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาที่เป็นข้อสอบกลางจำนวน 10 รายวิชา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์รวมถึงมีวิชาเลือกเสรี โดยมีการจัดรายวิชาบังคับให้เลือก เพื่อช่วยต่อการบริหารจัดการบุคลากร พระนิสิตนักศึกษาจะต้องมีความรู้เรื่องของพระพุทธศาสนาอย่างลุ่มลึก และรู้ศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างกว้างไกล เมื่อศึกษาจบกระบวนการแล้ว ให้รู้วาทนเองเชี่ยวชาญเรื่องใด มีทักษะเฉพาะด้าน

และปรับตัวกับโลกและสังคมได้ 3) ด้านวิธีการสอน พัฒนาวิธีการสอนของบุคลากร หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร โดยเฉพาะอบรมอัตลักษณ์ที่สำคัญ 6 ประการให้แก่อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ผู้สอนต้องสอนตามสาขาที่ตนเชี่ยวชาญ การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับโลกปัจจุบันและประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีห้องสมุดประจำมหาวิทยาลัยให้ศึกษาค้นคว้าอินเทอร์เน็ต สื่อสารสนเทศ การทำป้ายไว้นิต การนุ่งห่มผ้าให้เรียบร้อย การมีตัวบุคคลที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง 5) ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม สถาบันการศึกษาอยู่ในบรรยากาศประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นล้านนา อยู่ในศาสนสถาน มีผลทำให้พระนิสิตนักศึกษาต้องสำรวมระวังกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย และนำเลื่อมใส 6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา จะต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ที่สำคัญ 6 ประการ ให้แก่พระนิสิตนักศึกษาในงานปฐมนิเทศ ก่อนเข้ามาศึกษา กิจกรรมไหว้ครู เพื่อสร้างจิตสำนึก ทั้งนี้เพราะอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาส่งเสริมการกระทำของบุคคล ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม เรื่อง การพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่พบว่าองค์ประกอบของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา คือ อัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย ความมั่นใจในร่างกาย การบทรบทางเพศ และอัตลักษณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี การเมือง อัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การมีอุดมการณ์ การคบเพื่อน การมีจิตสาธารณะ อัตลักษณ์ด้านวิชาการ ประกอบด้วย การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การมีทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Sri-iam, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับ (Hall, and Sears, 1997) การขยายบทบาทของคณาจารย์ให้สอดคล้องการพัฒนาอัตลักษณ์แก่นักศึกษาจะเป็นความท้าทายสำหรับคณาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา ประการแรก จะต้องเข้าใจเหตุผลและวิธีการส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และสังคมในห้องเรียน ประการที่สอง ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษาจะต้องกระตือรือร้นในการช่วยให้คณาจารย์บูรณาการแนวทางการพัฒนาเหล่านี้ในห้องเรียน การตระหนักรู้และรับทราบบทบาทของกัน และกันในสถาบันและบทบาทหน้าที่ที่มีการเชื่อมโยงยังมีความสำคัญ วิธีส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่กิจการนักศึกษาและคณาจารย์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Rich, and Schachter, 2012) ที่พบว่า สถานศึกษามีคุณสมบัติที่ส่งเสริมอัตลักษณ์มีส่วนช่วยในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน ครูที่เป็นแบบอย่างเป็นตัวแปรที่มีศักยภาพมากกว่าการดูแลของครูในการทำนายการพัฒนาเอกลักษณ์นักศึกษา และการได้รับการศึกษาที่มีความหมายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการสำรวจของนักเรียนและความมั่นใจในตัวตน

สรุปความได้ว่าในการจัดการการศึกษาของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ที่สำคัญทั้ง 6 ประการ ได้แก่ 1) นำเคารพ 2) รู้เท่าทันโลก 3) มีภาวะผู้นำ 4) มีจิตอาสา 5) พัฒนาตนเอง 6) พัฒนาชุมชนและสังคม ดังนั้น ทางผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มุ่งเน้นพัฒนาในส่วนงานด้านหลักสูตร ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่สำคัญ 6 ประการของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

สรุป

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปปรับใช้กับสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ในประเทศ

ไทยได้ ตามแนวทางทั้ง 6 ด้านดังนี้ 1) ด้านอาจารย์ผู้สอน ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษาที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองมีความเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านหลักสูตร ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อบูชาพระนิสิตนักศึกษาให้เกิดความมุ่งมั่นในด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย และส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา 3) ด้านวิธีการสอน สถาบันการศึกษาได้เน้นการสอนแบบลงมือปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมให้กับพระนิสิตนักศึกษา โดยใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษาเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกในเรื่องสื่ออุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัล ตำราเรียนออนไลน์ และแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ที่ทันสมัย โดยส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม 5) ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้นอกสถานที่ โดยมีสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมที่ส่งเสริมให้พระนิสิตนักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่คิด 6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา ส่งเสริมให้มีการทำวิจัยและพัฒนางานวิชาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนาใหม่ ๆ เพื่อต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพผ่านกิจกรรมภาคสนาม เพื่อให้พระนิสิตนักศึกษารู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา มีโลกทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และปรับเปลี่ยนมาใช้ได้จริง สามารถดำรงตนให้เป็นທີ່เลื่อมใสของบุคคล ชุมชน สังคมได้ เพื่อก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษา ทั้งในระดับบุคคล และองค์กรในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ในประเทศไทย ตลอดจนการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดความสงบสุข ความรัก ความสามัคคีแก่สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 อัตลักษณ์พระนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มี 6 ประการ ประกอบด้วย 1) นาคเรพ 2) รู้เท่าทันโลก 3) มีภาวะผู้นำ 4) มีจิตอาสา 5) พัฒนตนเอง 6) พัฒนาชุมชนและสังคม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ โดยให้ผู้บริหารนำอัตลักษณ์ทั้ง 6 ประการ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

1.2 แนวทางการจัดการศึกษาในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ มี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านอาจารย์ผู้สอน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านวิธีการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และ 6) ด้านกิจกรรมของพระนิสิตนักศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ กำหนดนโยบายของสถาบันให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่สำคัญ 6 ประการของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ในแต่ละด้านของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของพระนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

References

- Brown, S. (2004). *Assessing Learners in Higher Education*. London: Kogan.
- Bhanthumnavin, D., & Bhanthumnavin, D. (1995). *Ego Identity System in Thai Youth*. *Journal of Psychology*, 2(1), 76-79.
- Government Gazette. (2019). *Educational Innovation Area Act A.D.2019, (26 April A.D.2019). Government Gazette Rule Number 136 Pages 102-120 Section Number 56 A*. Retrieved October 28, 2020, from http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/056/T_0102.PDF
- Hall, S. E., & Sears, S. J. (1997). Promoting Identity Development in the Classroom: A New Role for Academic Faculty. *Journal on Excellence in College Teaching*, 8(3), 3-24.
- Jantanukul, W. (2018). The Wisdom Heritage: The Common Social and Cultural Identity of the ASEAN Regions of Thailand, Laos and Cambodia. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(3), 953-969.
- Kegan, R. K. (1982). *The Evolving Self: Problem and Process in Human Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kegan, R. (1994). *In Over Our Heads: The Mental Demands of Modern Life*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kroger, J. (2004). *Identity and Adolescence: The Balance Between Self and Other*. (3rd ed.). London: Routledge.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus. (2020). *Philosophy/ Vision/ Mission/ Strategy of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus*. Retrieved October 15, 2020, from https://cm.mcu.ac.th/about_vision.php
- Mahamakut Buddhist University Lanna Campus. (2020). *Mission of Mahamakut Buddhist University Lanna Campus*. Retrieved October 15, 2020, from <http://lanna.mbu.ac.th/%e0%b8%9e%e0%b8%b1%e0%b8%99%e0%b8%98%e0%b8%81%e0%b8%b4%e0%b8%88-%e0%b8%a1%e0%b8%ab%e0%b8%b2%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%97%e0%b8%a2%e0%b8%b2%e0%b8%a5%e0%b8%b1%e0%b8%a2%e0%b8%a1%e0%b8%ab%e0%b8%b2%e0%b8%a1/>
- Mangkhang, C. (2017). *Ideology: Social Studies Curriculum for All*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Office of Nation Education Standards and Quality Assessment. (2019). *Quality Assessment Manual Outside the Fourth Round of Tertiary for Educational Institutes (Updated May 2019)*. Bangkok: Mission to Assess and Certify Higher Education Institutions.
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan A.D.2017-2036*. (2nd ed.). Bangkok: Office of the Education Council.
- Rich, Y., & Schachter, P. E. (2012). High School Identity Climate and Student Identity Development. *Contemporary Educational Psychology*, 37(3), 218-228.

- Sri-iam, S. (2011). *Student Identity Development in Higher Education Institutions*. (Doctoral Dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sripraschayanon, S., PhraMaha Phanuwat Pathipanamethi, & Upasod, A. (2019). The Process of Creating Student Model According to Student's Characteristics in University. *Journal of Buddhist Studies*, 10(2), 346-360.
- Torres, V., Jones, R. S., & Renn, A. K. (2009). Identity Development Theories in Student Affairs: Origins, Current Status, and New Approaches. *Journal of College Student Development*, 50(6), 577-596.
- Wannapaisan, C. (2017). *Research Methodology for Social Studies: Principle and Application*. Chiang Mai: Krongchang Printing Company Limited.